

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

«Περί θεσπίσεως εθνικού νομοθετικού, ρυθμιστικού και οργανωτικού πλαισίου για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων»

Εισαγωγή

Με το παρόν Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος (π.δ.) επιχειρείται η συμπλήρωση και η διεύρυνση του υπάρχοντος εθνικού νομοθετικού, ρυθμιστικού και οργανωτικού πλαισίου (επονομαζόμενο ως «εθνικό πλαίσιο») για τη διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων (ΑΚΡΑ), κατ' εφαρμογή :

- της παρ. 1 του άρθρου 5 του π.δ. 122/2013 (Α' 177) «προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2011/70/ Ευρατόμ του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2011, «περί θεσπίσεως κοινοτικού πλαισίου για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων (ΕΕ L 199/ 02.08.2011)»», όπου ορίζεται ότι με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του αρμοδίου για την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ) υπουργού και των συναρμοδίων υπουργών, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της ΕΕΑΕ, θεσπίζεται, τροποποιείται ή συμπληρώνεται το εθνικό νομοθετικό, ρυθμιστικό και οργανωτικό πλαίσιο («εθνικό πλαίσιο») για τη διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων,

και

- της παρ. 2, του άρθρου 42 του ν. 4310/2014 (Α' 258) «Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις», όπου ορίζεται ότι με π.δ. το οποίο εκδίδεται με εισήγηση της ΕΕΑΕ μετά από κοινή πρόταση των υπουργών Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομικών, Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, Παραγωγικής Ανασυγκροτήσης, Περιβαλλοντος και Ενέργειας, και Υγείας ολοκληρώνεται η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/70/ΕΥΡΑΤΟΜ, η οποία έχει αρχίσει με το π.δ. 122/2013, σχετικά με τη διαχείριση των αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων.

Το π.δ. 122/2013 μεταφέρει την Οδηγία 2011/70/Ευρατόμ στην ελληνική νομοθεσία. Η πλήρης και ουσιαστική μεταφορά της Οδηγίας στην ελληνική νομοθεσία θα επιτευχθεί με τη δημοσίευση του παρόντος σχεδίου π.δ., καθώς και της κοινής υπουργικής απόφασης για τον καθορισμό της «εθνικής πολιτικής» για τη διαχείριση των αναλωθέντων καυσίμων και των ραδιενεργών αποβλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 1, του π.δ. 122/2013, η οποία έχει επίσης αναρτηθεί για διαβούλευση. Το παρόν σχέδιο π.δ. (όπως και το προαναφερθέν σχέδιο κ.υ.α.) αποτελούν τα τελικά μέτρα μεταφοράς της εν λόγω Οδηγίας.

Με την υπ' αριθμ Α.Π./204/222/26.07.2013 απόφαση της ΕΕΑΕ, συγκροτήθηκε επιτροπή για τη σύνταξη των σχεδίων του κανονιστικού πλαισίου αναφορικά με την ασφαλή διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων. Η επιτροπή ολοκλήρωσε το (ογκώδες) έργο της τον Νοέμβριο 2014. Για την υλοποίηση του έργου αυτού:

- ελήφθησαν υπόψη – πέραν της οδηγίας 2011/70/ΕΥΡΑΤΟΜ - η Οδηγία 2013/59/ΕΥΡΑΤΟΜ για τον «καθορισμό βασικών προτύπων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες», σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ,

όπως ENEF (European Nuclear Energy Forum) Guidelines for the establishment and notification of National Programmes (2013), ENSREG (European Nuclear Safety Regulators Group) Final Member States Guidelines for Reports to the Waste Directive (2014), EU guide, EC Radiation Protection No 179 Study on the current status of radioactive sources in the EU (2014), INPRO (International Project on Innovative Nuclear Reactors and Fuel Cycles) Shared Disposal options (2012), κλπ, καθώς και σχετική βιβλιογραφία του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ), όπως ενδεικτικά : SSG 23 για Waste management, SSR 5 για Disposal, GSR Part 6 για Decommissioning, NWT14 για Storage Facilities, Safety Analysis Report για Waste, RS-G-1.7 για Exemption and Clearance.

- ελήφθη υπόψη η σχετική Ελληνική νομοθεσία, κυρίως οι Κανονισμοί Ακτινοπροστασίας, ο ν. 4042/2012 (Α'24) περί διαχείρισης αποβλήτων και ποινικών κυρώσεων, η υπουργική απόφαση Π/112/305/26.10.2012 (Β' 2877) περί πυρηνικής ασφάλειας ερευνητικών αντιδραστήρων, η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/05.09.2006 (Β' 1225) περί «εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42//ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001», η κοινή υπουργική απόφαση 39624/2209/Ε103/25.09.2009 (Β' 2076) περί εξορυκτικής βιομηχανίας, η κοινή υπουργική απόφαση οικ.146163/08.05.2012 (Α' 1537) περί διαχείρισης νοσοκομειακών αποβλήτων, η κοινή υπουργική απόφαση οικ. 1649/45/15.01.2014 (Β' 45) περί συμμετοχής του κοινού, το π.δ. 4/2014 (Α'9) περί σύστασης ΓΓ Συντονισμού Αποβλήτων, οι διατάξεις περί κυρώσεων του ν. 4310/2014 (Α' 258).
- η ΕΕΑΕ προσκάλεσε ειδικούς εμπειρογνώμονες του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ) για την παροχή συμβουλών επί τεχνικών και πρακτικών θεμάτων διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων. Έτσι, πραγματοποιήθηκαν δύο IAEA expert missions (2013), τα αποτελέσματα των οποίων ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή.
- επιστήμονες της ΕΕΑΕ, μέλη της ανωτέρω Επιτροπής, συμμετείχαν σε συναντήσεις της ΕΕ με αντικείμενο την μεταφορά της Οδηγίας 2011/70/ΕΥΡΑΤΟΜ στην εθνική νομοθεσία, όπως στις 25-26/09/2012, στις Βρυξέλλες, στο «Workshop on the contents and implementation of the National Programmes as defined in Articles 11 and 12 of the Nuclear Waste Directive (2011/70/EU)», στις 4-5/12/2013, στο Λουξεμβούργο, με θέμα «Supporting small European Member States in responding to and reporting on the EU Waste Directive», στις 3-4/11/2014, στο Λουξεμβούργο στο «2nd EC Workshop on National Programmes for the Management of Spent Fuel and Radioactive Waste in EU Member States», καθώς και σε διάφορες συναφείς συναντήσεις και συνέδρια του ΔΟΑΕ.
- αξιοποιήθηκε η πρότερη πλούσια εμπειρία από τη διαχείριση θεμάτων ασφαλείας ακτινοβολιών και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στη χώρα, έτσι ώστε να προσαρμοσθούν στην ελληνική πραγματικότητα και πρακτική οι διεθνείς οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές με εφαρμόσιμο και αποδοτικό τρόπο.
- ελήφθη υπόψη η συνεργασία με το ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος όπου λειτουργεί μονάδα διαχείρισης και φύλαξης ραδιενεργών αποβλήτων και πηγών.

Το παρόν σχέδιο π.δ. ενεκρίθη από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΕΑΕ στην 229^η Συνεδρίαση στις 03.04.2015.

Η εφαρμογή του παρόντος π.δ. δεν προκαλεί άμεση δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού, καθόσον δεν προκύπτουν άμεσα συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις με οποιασδήποτε μορφής

κόστος, π.χ. προμήθεια εξοπλισμού, κατασκευή εγκαταστάσεων, αμοιβές προσωπικού και μελών επιτροπών, κλπ.

Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι σύμφωνα με την Οδηγία 2011/70 της ΕΥΡΑΤΟΜ, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν στην ΕΕ μέχρι 23.08.2015 εθνική έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της ως άνω Οδηγίας στη χώρα για τη διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και των ραδιενεργών αποβλήτων. Η έκθεση περιλαμβάνει – μεταξύ των άλλων- την εθνική πολιτική, το νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, τους φορείς υλοποίησης της εθνικής πολιτικής, το εθνικό πρόγραμμα με σημαντικά ορόσημα, δράσεις, τεχνικές λύσεις, σχέδια χρηματοδότησης, απογραφή αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων, κλπ.

Στοιχεία για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων

Σε όλα τα κράτη παράγοντα ραδιενεργά απόβλητα από διάφορες δραστηριότητες (π.χ. ιατρική, έρευνα, βιομηχανία, ενέργεια, κλπ). Τα ραδιενεργά απόβλητα λόγω της επικινδυνότητά τους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, χρήζουν είτε άμεσης ή βραχυπρόθεσμης εγκεκριμένης διαχείρισης απευθείας από τον παραγωγό τους, είτε μακροπρόθεσμης και οργανωμένης διαχείρισης σε εγκεκριμένες από την πολιτεία για το σκοπό αυτό ειδικές εγκαταστάσεις.

Σύμφωνα με τη διεθνώς χρησιμοποιούμενη ταξινόμηση των ραδιενεργών αποβλήτων, αυτά διαχωρίζονται, κατά αύξουσα σειρά επικινδυνότητας, σε πολύ βραχύβια απόβλητα (Very Short Lived Waste, VSLW), πολύ χαμηλού επιπέδου απόβλητα (Very Low Level Waste, VLLW), χαμηλού επιπέδου απόβλητα (Low Level Waste, LLW), μετρίου επιπέδου απόβλητα (intermediate Level Waste, ILW) και υψηλού επιπέδου απόβλητα (High Level Waste HLW). Ενδεικτικά, τα απόβλητα από πυρηνικούς αντιδραστήρες είναι κυρίως μετρίου και υψηλού επιπέδου (ILW και HLW), από ιατρικές εφαρμογές πολύ βραχύβια (VSLW), από βιομηχανικές πολύ χαμηλού ή χαμηλού επιπέδου (VLLW και LLW).

Τα «ρεύματα ραδιενεργών αποβλήτων» (waste streams), δηλαδή ο τρόπος διαχείρισης και διάθεσης ανά κατηγορία ραδιενεργών αποβλήτων, κλιμακώνονται ανάλογα με το είδος και την τάξη των ραδιενεργών αποβλήτων, καθώς και με τις υπάρχουσες, μελλοντικές ή σχεδιαζόμενες υποδομές και εγκαταστάσεις διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης (μόνιμη και οριστική εναπόθεση, χωρίς πρόθεση επανάκτησης), ραδιενεργών αποβλήτων.

Τα παραγόμενα στην Ελλάδα ραδιενεργά απόβλητα προκύπτουν από τις εγκεκριμένες εφαρμογές των ιοντιζουσών ακτινοβολιών, που ενέχουν χρήση ραδιοϊσοτόπων με τη μορφή ανοικτών ή κλειστών ραδιενεργών πηγών. Κατά κύριο λόγο, αυτές αφορούν τον τομέα της ιατρικής (πυρηνική ιατρική και ακτινοθεραπεία) και κατά δεύτερο λόγο στους τομείς της βιομηχανίας και έρευνας. Στην πλειονότητά τους, τα παραγόμενα από αυτές τις εφαρμογές απόβλητα είναι πολύ βραχύβια (VSLW), πολύ χαμηλού επιπέδου (VLLW) ή χαμηλού επιπέδου απόβλητα (LLW), τα οποία μετά από επί τόπου διαχείριση, πέφτουν κάτω από τα όρια αποδέσμευσης, και μπορούν να αποδεσμευτούν στο περιβάλλον.

Παρά ταύτα, στη χώρα μας παράγονται (και θα παραχθούν στο μέλλον), σχετικά μικρές μεν, αλλά υπαρκτές ποσότητες ραδιενεργών αποβλήτων που χρήζουν διαχείρισης. Ενδεικτικά:

Μεσαίου επιπέδου απόβλητα (ILW), δυνατόν να προκύψουν από την εγκατάσταση του ερευνητικού πυρηνικού αντιδραστήρα του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος, κατά τη φάση του παροπλισμού και της αποξήλωσης του. Τα αναλωθέντα καύσιμα του ερευνητικού πυρηνικού αντιδραστήρα είναι υψηλού επιπέδου απόβλητα (HLW), ωστόσο, με βάση τις ισχύουσες, συναφθείσες κατά την εισαγωγή του καυσίμου διεθνείς συμφωνίες, επιστρέφονται στην προμηθεύτρια χώρα (ΗΠΑ) και συνεπώς δεν αποτελούν ραδιενεργά απόβλητα για τη χώρα μας.

Ραδιενεργά απόβλητα πολύ χαμηλού ή χαμηλού επιπέδου (VLLW, LLW) παράγονται κατά την αποξήλωση κάποιων τύπων αλεξικέραυνων και πυραυλιχενυτών.

Υπάρχουν μεμονωμένες περιπτώσεις εντοπισμού ραδιενεργών πηγών και υλικών σε φορτία παλαιών μετάλλων τα οποία (μέταλλα) εισάγονται προς ανακύκλωση από ελληνικές βιομηχανίες ανακύκλωσης μετάλλων ή σε υλικά της βιομηχανίας, ραδιορυπασμένα από φυσική ραδιενέργεια. Οι ραδιενεργές αυτές πηγές και υλικά αποτελούν ραδιενεργά απόβλητα και είναι, συνήθως, πολύ χαμηλού ή χαμηλού επιπέδου (VLLW, LLW).

Γενικότερα, όσον αφορά τις ραδιενεργές πηγές, η τελική διαχείρισή τους, πριν αυτές καταστούν ραδιενεργά απόβλητα, μπορεί να γίνει είτε με επαναπατρισμό (δηλαδή επιστροφή στον οίκο κατασκευής του εξωτερικού), είτε με ανακύκλωση (π.χ. μετάγγιση σε άλλη συσκευή, επεξεργασία για δημιουργία άλλων προς χρήση πηγών, κλπ) είτε με αυτούσια επαναχρησιμοποίηση από άλλο χρήστη. Από τη στιγμή, ωστόσο, που μια ραδιενεργός πηγή χαρακτηριστεί ως ραδιενεργό απόβλητο, πρέπει να διαχειριστεί ως τέτοιο, δηλαδή είτε με αποδέσμευση είτε με διάθεση. Τέτοια, ραδιενεργά απόβλητα μπορεί να καταστούν εν χρήσει ραδιενεργές πηγές σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις, οι οποίες για διάφορους λόγους (π.χ. χρεοκοπία επιχείρησης) δεν μπορούν να εξαχθούν μετά την ωφέλιμη χρήση τους. Τα δυνητικά αυτά ραδιενεργά απόβλητα είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία πολύ χαμηλού ή χαμηλού επιπέδου (VLLW, LLW).

Αξίζει να τονισθεί ότι, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, η τελική διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων μπορεί να γίνει με δύο τρόπους : είτε με αποδέσμευση στο περιβάλλον, εφόσον πληρούνται τα θεσμοθετημένα επίπεδα αποδέσμευσης, είτε με διάθεση (μόνιμη και οριστική εναπόθεση, χωρίς πρόθεση επανάκτησης) σε εγκεκριμένη εγκατάσταση διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων. Η απλή αποθήκευση των ραδιενεργών αποβλήτων σε εγκεκριμένους χώρους δεν συνιστά τρόπο τελικής διαχείρισης. Στην χώρα δεν υπάρχει εγκατάσταση διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων.

Σύμφωνα με την Οδηγία της 2011/70/ της ΕΥΡΑΤΟΜ , κάθε κράτος μέλος είναι υπεύθυνο και αναλαμβάνει τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται εντός της επικράτειας. Το Ελληνικό κράτος έχει την υποχρέωση να διαχειρίζεται τα ραδιενεργά απόβλητα που παράγονται από δραστηριότητες εντός της χώρας και υπάγονται στη δικαιοδοσία του ελληνικού κράτους, σύμφωνα με τις βασικές αρχές της «εθνικής πολιτικής», όπως περιγράφεται στο άρθρο 4 του π.δ. 122/2013. Για το σκοπό αυτό, θεσπίζεται και ολοκληρώνεται το νομοθετικό, ρυθμιστικό και οργανωτικό «εθνικό πλαίσιο» για τη διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων. Μέρος του νομοθετικού πλαισίου αποτελεί το παρόν σχέδιο π.δ. και το σχέδιο κοινής υπουργικής απόφασης για την «εθνική πολιτική» που έχει παράλληλα συνυποβληθεί.

Παρουσίαση του περιεχομένου του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος

Το σχέδιο π.δ. περιγράφει το «εθνικό πλαίσιο» και την υλοποίηση της «εθνικής πολιτικής» για τη διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων (εφεξής ΑΚΡΑ), όπως περιγράφεται στο π.δ. 122/2013 (άρθρο 4). Τα θεμελιώδη σημεία της «εθνικής πολιτικής» για τη διαχείριση των ΑΚΡΑ είναι:

- Η εντός της χώρας διαχείριση, από την παραγωγή έως και τη διάθεση, όλων των τύπων και ρευμάτων ραδιενεργών αποβλήτων αφορά σε αυτά που υπάγονται στη δικαιοδοσία του ελληνικού κράτους, ενώ παράλληλα δίνεται η δυνατότητα σύναψης διακρατικών συμφωνιών για την αποστολή ραδιενεργών αποβλήτων στο εξωτερικό προς ανακύκλωση ή τελική διαχείριση (διάθεση).
- Απαγορεύεται η εισαγωγή ΑΚΡΑ με σκοπό την διάθεσή τους εντός των συνόρων της χώρας.

- Ο παραγωγός ΑΚΡΑ έχει την αποκλειστική ευθύνη της διαχείρισής τους.
- Εφαρμόζονται επιστημονικά αποδεκτές και τεκμηριωμένες τεχνικές λύσεις και διαδικασίες για τη διαχείριση των ΑΚΡΑ.
- Ως πρώτη προκρινόμενη λύση για τη διαχείριση των ΑΚΡΑ είναι ο επαναπατρισμός. Στο πλαίσιο αυτό, για την εισαγωγή κλειστών ραδιενεργών πηγών και πυρηνικών καυσίμων απαιτείται έγγραφη δήλωση του κατόχου άδειας, ότι, όταν τεθούν εκτός χρήσης, θα επιστραφούν στον κατασκευαστή τους ή σε άλλη εγκεκριμένη εγκατάσταση διαχείρισης ΑΚΡΑ του εξωτερικού και έγγραφη διαβεβαίωση του κατασκευαστή ή της εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ του εξωτερικού ότι αποδέχεται τις ραδιενεργές πηγές ή τα αναλωθέντα καύσιμα για ανακύκλωση ή τελική διαχείριση.
- Η αποθήκευση ραδιενεργών υλικών και αποβλήτων δεν συνιστά λύση τελικής διαχείρισης ΑΚΡΑ, ο δε μέγιστος χρόνος φύλαξης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100 χρόνια.

Το σχέδιο π.δ. στοχεύει στον καθορισμό των βασικών δεσμευτικών αρχών, καθώς και των βασικών κατευθυντήριων γραμμών, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των εργαζομένων, του πληθυσμού και του περιβάλλοντος έναντι των κινδύνων, που οφείλονται στις iontίζουσες ακτινοβολίες, κατά τη διαχείριση των ΑΚΡΑ, σύμφωνα με τις διεθνώς αποδεκτές αρχές και τα βασικά πρότυπα ασφάλειας καθώς και τους Κανονισμούς Ακτινοπροστασίας και να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη και περιττή επιβάρυνση στις επερχόμενες γενιές. Πιο συγκεκριμένα, το σχέδιο π.δ. προβλέπει και επιχειρεί να διασφαλίσει:

- τις αρχές της ακτινοπροστασίας, της αιτιολόγησης και βελτιστοποίησης, κατά τη διαχείριση των ΑΚΡΑ,
- την κατανομή των ευθυνών μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται, κατά περίπτωση, σε θέματα διαχείρισης ΑΚΡΑ και την εξασφάλιση του συντονισμού μεταξύ των φορέων αυτών,
- τις απαιτήσεις ασφάλειας κατά τη διαχείριση των ΑΚΡΑ,
- τις απαιτήσεις ασφάλειας κατά τη διάθεση ραδιενεργών αποβλήτων,
- τις υποχρεώσεις και ευθύνες του παραγωγού ΑΚΡΑ και του κατόχου άδειας εγκατάστασης που δραστηριοποιείται στη διαχείριση ΑΚΡΑ,
- την αποτίμηση και επαλήθευση της ασφάλειας εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ, συμπεριλαμβανομένων της αξιολόγησης της τοποθεσίας, του σχεδιασμού, της κατασκευής, της λειτουργίας, της συντήρησης, των τροποποιήσεων, της χρήσης και της αποξήλωσης της εγκατάστασης,
- το σύστημα αδειοδότησης, ρυθμιστικών επιθεωρήσεων και ελέγχων,
- τις βασικές απαιτήσεις διαδικασιών διαχείρισης ΑΚΡΑ, όπως της αποδέσμευσης, μεταφοράς, αποθήκευσης, κατεργασίας, εκλύσεων,
- την πυρηνική προστασία των ΑΚΡΑ,
- τη διασφάλιση ποιότητας και την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης,
- την ενημέρωση και συμμετοχή του κοινού,
- τις κυρώσεις σε περιπτώσεις παράβασης της νομοθεσίας,
- το σχέδιο π.δ. προβλέπει το σχεδιασμό και το περιεχόμενο του «εθνικού προγράμματος» για την εφαρμογή της «εθνικής πολιτικής» διαχείρισης των ΑΚΡΑ. Επισημαίνεται ότι αυτό το πρόγραμμα πρέπει να κοινοποιηθεί στην ΕΕ μέχρι 23.08.2015, και τέλος,

- Προκειμένου για τη διάθεση ραδιενεργών αποβλήτων, εφαρμόζονται οι διατάξεις της κ.υ.α. υπ' αριθμ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017 (ΦΕΚ 1225 Β/5.9.2006) περί «εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42//ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001». Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η πραγματοποίηση στρατηγικών περιβαλλοντικών εκτιμήσεων (Σ.Π.Ε.) στις περιπτώσεις που ενδέχεται επιβάρυνση του περιβάλλοντος κατά την εφαρμογή της «εθνικής πολιτικής». Οι διαδικασίες αυτές ακολουθούν κλιμακούμενη προσέγγιση, δηλαδή αντικατοπτρίζουν κατά αναλογικό τρόπο τον ενεχόμενο σχετικό κίνδυνο ο οποίος εκτιμάται, με βάση τα είδη και τις ποσότητες των προς διαχείριση ΑΚΡΑ.

Το σχέδιο π.δ. αποτελείται από πέντε (5) κεφάλαια και είκοσι τέσσερα (24) συνολικά άρθρα, ως ακολούθως:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Αφορά στους στόχους, τους ορισμούς και το πεδίο εφαρμογής του π.δ. και αποτελείται από τρία (3) άρθρα (άρθρα 1- 3).

Άρθρο 1

Αντικείμενο και σκοπός

Αφορά στο αντικείμενο και στο σκοπό του π.δ. που είναι η συμπλήρωση και διεύρυνση του υπάρχοντος ρυθμιστικού, οργανωτικού και νομικού πλαισίου και η συμπλήρωση των διατάξεων των Κανονισμών Ακτινοπροστασίας. Το άρθρο αναφέρει τα βασικά σημεία και στόχους, όπως την κατανομή των ευθυνών μεταξύ των φορέων, το σχεδιασμό του «εθνικού προγράμματος», τη θέσπιση του συστήματος για την αδειοδότηση, ρυθμιστικών επιθεωρήσεων και ελέγχων, τη θέσπιση μέτρων επιβολής και κυρώσεων, την ενημέρωση και τη συμμετοχή του κοινού, την κατάρτιση του σχεδίου χρηματοδότησης της διαχείρισης ΑΚΡΑ.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

Το άρθρο ορίζει ότι το παρόν σχέδιο π.δ. αφορά σε όλες τις εγκαταστάσεις και τις δραστηριότητες που έχουν ως συνέπεια την παραγωγή ΑΚΡΑ καθώς και στη διαχείριση των ΑΚΡΑ.

Άρθρο 3

Ορισμοί

Αφορά στους ορισμούς, όπως αυτοί νοούνται για τους σκοπούς του π.δ. Το λεκτικό και το περιεχόμενο των ορισμών βασίζονται σε καθιερωμένους ορισμούς των Ευρωπαϊκών Οδηγιών και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ). Οι ορισμοί βρίσκονται σε πλήρη εναρμόνιση με τους ορισμούς της Οδηγίας 2013/59/ ΕΥΡΑΤΟΜ, για τον «καθορισμό βασικών προτύπων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες», η οποία πρόκειται να μεταφερθεί στην ελληνική νομοθεσία, ως αναθεώρηση των Κανονισμών Ακτινοπροστασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει τις γενικές και βασικές αρχές ακτινοπροστασίας και τις απαιτήσεις ασφαλείας που πρέπει να τηρούνται κατά τη διαχείριση των ΑΚΡΑ.

Άρθρο 4

Αρχές ακτινοπροστασίας κατά τη διαχείριση των ΑΚΡΑ

Εισάγεται η αρχή της αιτιολόγησης, βάσει της οποίας, κάθε πρακτική, έργο ή δραστηριότητα που αφορά στη διαχείριση ΑΚΡΑ, πριν εγκριθεί για πρώτη φορά πρέπει να κριθεί αιτιολογημένη από την ΕΕΑΕ, βάσει των κοινωνικών και οικονομικών ή άλλων πλεονεκτημάτων που παρέχει σε σχέση με ενδεχόμενη βλάβη στην υγεία. Μη αιτιολογημένες πρακτικές διαχείρισης ΑΚΡΑ απαγορεύονται. Έτσι αποτρέπεται η άσκοπη και μη τεκμηριωμένη διαχείριση των ΑΚΡΑ, η οποία ενδεχομένως να προκαλεί κινδύνους για το εμπλεκόμενο προσωπικό, τον πληθυσμό και το περιβάλλον.

Για τη βελτιστοποίηση της ακτινοπροστασίας, κατά τη διαχείριση ΑΚΡΑ, τίθενται περιοριστικά επίπεδα δόσεων για τον πληθυσμό και τους επαγγελματικά εκτιθεμένους, τα οποία είναι αυστηρά και πολύ χαμηλότερα από τα όρια δόσης. Με αυτόν τον τρόπο εφαρμόζονται επιπρόσθετες ασφαλιστικές δικλείδες, ώστε η διαχείριση των ΑΚΡΑ να γίνεται με απόλυτα ελεγχόμενο τρόπο και επιστημονικά τεκμηριωμένες μεθόδους, να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι έκθεσης ατόμων και να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος.

Άρθρο 5

Απαιτήσεις ασφαλείας κατά τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων

Δίνονται βασικές δεσμευτικές αρχές αναφορικά με τις απαιτήσεις ασφαλείας που πρέπει να πληροί μία εγκατάσταση διαχείρισης ΑΚΡΑ, συμπεριλαμβανομένης και της εγκατάστασης διάθεσης ΑΚΡΑ. Τέτοιες εγκαταστάσεις μπορεί να δραστηριοποιούνται για παράδειγμα στη διαλογή, στη συσκευασία, στην ταξινόμηση, στην επεξεργασία, στην προσωρινή αποθήκευση ΑΚΡΑ, κλπ. Οι δεσμευτικές αυτές αρχές αφορούν :

- στις υποχρεώσεις και ευθύνες του κατόχου άδειας εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ: Παρουσιάζονται συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις που πρέπει να εφαρμόζει ο κάτοχος της άδειας, όπως πολιτική διαχείρισης, πρόγραμμα διασφάλισης ποιότητας, εξασφάλιση ανθρώπινου δυναμικού και πόρων, σχέδιο πρόληψης και αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, πρόγραμμα πυρηνικής προστασίας, κλπ,
- στην αποτίμηση και επαλήθευση της ασφαλείας εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ: Αναφέρεται ρητά η υποχρέωση του κατόχου άδειας για την αποτίμηση της ασφαλείας της εγκατάστασης, με τρόπο συστηματικό και διεξοδικό, και παρουσιάζονται οι τρόποι που τεκμηριώνουν την αποτίμηση της ασφαλείας, όπως εκθέσεις και έγγραφα ανάλυσης ασφαλείας, έλεγχοι, κλπ,
- στην αξιολόγηση τοποθεσίας εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ: πριν την ίδρυση και κατασκευή εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ σε συγκεκριμένο τόπο, η τοποθεσία αξιολογείται ως προς την καταλληλότητά της για όλη τη διάρκεια ζωής της εγκατάστασης,
- στο σχεδιασμό - κατασκευή εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ: παρουσιάζονται συγκεκριμένα μέτρα και προβλέψεις για το σχεδιασμό και την κατασκευή της εγκατάστασης,
- στη λειτουργία, συντήρηση, τροποποίηση, χρήση εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ,

- στην αποξήλωση της εγκατάστασης: το σχέδιο π.δ. προβλέπει ότι πριν την κατασκευή της εγκατάστασης εκπονείται πρόγραμμα αποξήλωσης, το οποίο επικαιροποιείται κατά τη διάρκεια της ζωής της εγκατάστασης. Έτσι διασφαλίζεται ότι η τοποθεσία και η περιοχή αποκαθίσταται πλήρως από άποψη ραδιολογικών επιπτώσεων, μετά την παύση λειτουργίας και αποξήλωση της εγκατάστασης.

Άρθρο 6

Απαιτήσεις ασφάλειας κατά τη διάθεση ραδιενεργών αποβλήτων

Το άρθρο αυτό αφορά στις εγκαταστάσεις διάθεσης (μόνιμης και οριστικής εναπόθεσης χωρίς πρόθεση επανάκτησης) ραδιενεργών αποβλήτων για τις οποίες προβλέπεται η πραγματοποίηση στρατηγικών περιβαλλοντικών εκτιμήσεων και βάσει των διατάξεων της κ.υ.α. περί «εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων» (ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017, ΦΕΚ 1225 Β/5.9.2006).

Ισχύουν οι απαιτήσεις του προηγούμενου άρθρου 5, με επιπλέον απαιτήσεις για τις εγκαταστάσεις διάθεσης. Τα χαρακτηριστικά της εγκατάστασης διάθεσης και του περιβάλλοντός της, καθώς και των παραγόντων που επηρεάζουν την ασφάλεια, μετά την παύση λειτουργίας, πρέπει να αναλύονται επαρκώς για προβλεπόμενη μακρά περίοδο χρόνου (άνω των 1000 ετών). Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι γίνονται όλες οι απαραίτητες μελέτες (γεωλογικές, υδρολογικές, κλπ) και αναλύσεις.

Παρουσιάζονται αρχές και απαιτήσεις ασφάλειας αναφορικά με: τα παθητικά μέσα ασφάλειας, τις πολλαπλές λειτουργίες ασφάλειας – δικλείδες ασφαλείας, το φυσικό περιορισμό (περίβλημα - συσκευασία) αποβλήτων, την απομόνωση από τη βιόσφαιρα, την αξιολόγηση της τοποθεσίας ως προς τη φυσική της εξέλιξη και τα ανθρώπινα σχέδια στην περιοχή, τη φυσική και τη χημική συμβατότητα της εγκατάστασης με τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος, τη διατήρηση των χαρακτηριστικών λειτουργίας, την παύση λειτουργίας της εγκατάστασης.

Άρθρο 7

Φορείς

Παρουσιάζονται οι φορείς υλοποίησης της «εθνικής πολιτικής» και οι φορείς που εμπλέκονται στη λήψη αποφάσεων και σε τεχνικά θέματα διαχείρισης των ΑΚΡΑ. Οι φορείς είναι :

1. Ο αρμόδιος για την ΕΕΑΕ υπουργός έχει την τελική ευθύνη για την διαχείριση των ΑΚΡΑ σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 1 του π.δ. 122/2013, καθώς και την τελική ευθύνη για την έγκριση και υλοποίηση του «εθνικού προγράμματος» διαχείρισης ΑΚΡΑ. Ο υπουργός συντονίζει τους εμπλεκόμενους φορείς, εκδίδει τις άδειες εγκαταστάσεων διαχείρισης ΑΚΡΑ, επιβάλλει τα προβλεπόμενα μέτρα, ενώ παράλληλα μεριμνά για την κατάρτιση και υλοποίηση του σχεδίου χρηματοδότησης της διαχείρισης των ΑΚΡΑ.
2. Η ΕΕΑΕ, ως η αρμόδια ρυθμιστική αρχή, εισηγείται δράσεις και νομοθετήματα για την «εθνική πολιτική» και την υλοποίησή της, εφαρμόζει και τηρεί τα σύστημα αδειοδότησης και ρυθμιστικών επιθεωρήσεων, γνωμοδοτεί και εισηγείται επί τεχνικών θεμάτων, τηρεί τις εθνικές βάσεις δεδομένων για τα ΑΚΡΑ. Επιπλέον, συντάσσει και εισηγείται το αρχικό σχέδιο του «εθνικού προγράμματος» και μεριμνά για την ορθή εφαρμογή του.
3. Η Εθνική Επιτροπή Διαχείρισης Ραδιενεργών Αποβλήτων (ΕΕΔΡΑ). Το παρόν π.δ. προβλέπει τη σύσταση της ΕΕΔΡΑ, η οποία είναι συλλογικό όργανο με συμβουλευτικό, εισηγητικό και επικουρικό ρόλο στον αρμόδιο για την ΕΕΑΕ υπουργό, σχετικά με την υλοποίηση των πρακτικών πτυχών της «εθνικής πολιτικής» και του εθνικού πλαισίου, την ανεύρεση των σχετικών εφαρμοστέων λύσεων και το συντονισμό των φορέων που εμπλέκονται, κατά

περίπτωση, σε θέματα διαχείρισης ΑΚΡΑ. Η ΕΕΔΡΑ συστήνεται με απόφαση της ΕΕΑΕ και αποτελείται από: τον Πρόεδρο του Δ.Σ. της ΕΕΑΕ (Πρόεδρος) και εκπροσώπους του αρμόδιου για την ΕΕΑΕ υπουργού, του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε θέματα περιβάλλοντος, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε θέματα οικονομίας – οικονομικών, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε θέματα ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας, του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, του Υπουργείου Υγείας, της ΕΕΑΕ και του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

Στην ΕΕΔΡΑ συμμετέχουν εκπρόσωποι όλων των φορέων που εμπλέκονται άμεσα και κατέχουν «ρόλους κλειδιά» στη διαχείριση των ΑΚΡΑ. Ενδεικτικά, αναφέρεται η εκπροσώπηση του υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αρμόδιο – εκτός άλλων – και για θέματα εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την κ.υ.α. υπ' αριθμ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017 (ΦΕΚ 1225 Β/5.9.2006), του υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, αρμόδιο σε θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης, του υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού για την μέριμνα εξεύρεσης κονδυλίων για την υλοποίηση των δράσεων που θα προκύψουν, της ΕΕΑΕ, ως αρμόδιας ρυθμιστικής αρχής, του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» που έχει ήδη υποδομές διαχείρισης ΑΚΡΑ.

Αξίζει να επισημανθεί ότι στα κράτη με πυρηνικά προγράμματα υπάρχει Οργανισμός Διαχείρισης Αποβλήτων (Waste Management Organization, WMO), ο οποίος είναι ανεξάρτητος από τον παραγωγό αποβλήτων και διατηρεί την αυτονομία του σε σχέση με τις ρυθμιστικές αρχές της χώρας.

Στη χώρα μας, η οποία έχει πολύ μικρό πυρηνικό πρόγραμμα, η σύσταση ενός οργανισμού WMO δεν τεκμηριώνεται και κρίνεται μη αποδοτική. Με τη σύσταση της ΕΕΔΡΑ διασφαλίζεται η συνεργασία και η αλληλοενημέρωση όλων των απαραίτητων κρατικών φορέων στη διαχείριση ΑΚΡΑ και ο συντονισμός των δράσεων τους. Επιπλέον, η ΕΕΔΡΑ, που θα έχει για τη χώρα μας το ρόλο WMO, θα είναι ανεξάρτητη από τους παραγωγούς αποβλήτων, θα διατηρεί την αυτονομία της – λόγω της ποικιλόμορφης σύστασής της - σε σχέση με τις ρυθμιστικές αρχές και θα αποτελέσει ένα ευέλικτο σχήμα, βέλτιστο για την Ελληνική πραγματικότητα, αναφορικά με τα ραδιενεργά απόβλητα.

4. Ο Κάτοχος Άδειας : το οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο κατέχει άδεια εγκατάστασης με κύρια δραστηριότητα τη διαχείριση ΑΚΡΑ. Επισημαίνεται, όμως, ότι ο κάτοχος άδειας εγκατάστασης διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να ανήκει στο δημόσιο τομέα, για να διασφαλιστεί η «εσαεί» διατήρηση της υπευθυνότητας και της βιωσιμότητας της εγκατάστασης.
5. Ο παραγωγός ΑΚΡΑ: είναι κάτοχος άδειας πρακτικής η δραστηριότητας που έχει ως συνέπεια την παραγωγή ΑΚΡΑ, και η οποία (άδεια) χορηγείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Ο παραγωγός έχει την κύρια ευθύνη μέχρι της τελικής τους διαχείρισης.
6. Η Εθνική Εγκατάσταση Προσωρινής Αποθήκευσης και Διαχείρισης Ραδιενεργών Αποβλήτων (ΕΕΠΑΔΡΑ), εκτός από μία εγκατάσταση προσωρινής αποθήκευσης και διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, σαν οποιαδήποτε άλλη, θα είναι υποχρεωμένη να αναλαμβάνει την προσωρινή αποθήκευση και την κατάλληλη διαχείριση - μέχρι την εξεύρεση λύσης τελικής διάθεσης - όλων των έκθετων ραδιενεργών πηγών και ραδιενεργών υλικών για τα οποία, κατά την κρίση της ΕΕΑΕ, προκύπτει ανάγκη διαχείρισής τους, για λόγους ακτινοπροστασίας, ασφάλειας και πυρηνικής προστασίας. Μέχρι τώρα το ρόλο αυτόν τον παίζει η εγκατάσταση διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων και πηγών, η οποία λειτουργεί στο Εργαστήριο ΕΔΡΥ (Εργαστήριο Διαχείρισης Ραδιενεργών Υλικών) του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», χωρίς ωστόσο, να έχει ορισθεί σαν τέτοιος φορέας. Το ΕΔΡΥ προτείνεται να

μετεξελιχθεί – αναβαθμιστεί, καταλλήλως και να ορισθεί ως ΕΕΠΑΔΡΑ με απόφαση του αρμοδίου για την ΕΕΑΕ υπουργού, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της ΕΕΑΕ.

7. Το κοινό, το οποίο ενημερώνεται για τις δραστηριότητες διαχείρισης ΑΚΡΑ και η γνώμη του λαμβάνεται υπόψη στη λήψη αποφάσεων.

Άρθρο 8

Εθνικό πρόγραμμα

Το «εθνικό πρόγραμμα» αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την υλοποίηση, μέσω πρακτικών λύσεων, της «εθνικής πολιτικής» για τη ασφαλή διαχείριση ΑΚΡΑ. Το «εθνικό πρόγραμμα» καλύπτει όλους τους τύπους, τα ρεύματα και όλα τα στάδια της διαχείρισης ΑΚΡΑ που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελληνικού Κράτους.

Το άρθρο αυτό καθορίζει το σκοπό και τον τρόπο σύνταξης και έγκρισης του «εθνικού προγράμματος».

Η αρχική σύνταξη, και οι ανά τριετία επικαιροποιήσεις, του σχεδίου «εθνικού προγράμματος» ανατίθενται στην ΕΕΑΕ, κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 11 του π.δ. 122/2013. Το εκάστοτε σχέδιο «εθνικού προγράμματος» αποστέλλεται στο αρμόδιο για την ΕΕΑΕ υπουργό για έγκριση και, κατόπιν, κοινοποιείται στην ΕΕ και στους εμπλεκόμενους φορείς. Για τις επικαιροποιήσεις του σχεδίου «εθνικού προγράμματος» απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της ΕΕΔΡΑ.

Άρθρο 9

Σχεδιασμός του εθνικού προγράμματος

Το περιεχόμενο του «εθνικού προγράμματος» ορίζεται στο άρθρο 12 του π.δ. 122/2013.

Με το παρόν άρθρο ορίζονται τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό του «εθνικού προγράμματος» και στη σύνταξή του.

Ο σχεδιασμός του «εθνικού προγράμματος» λαμβάνει υπόψη τόσο τα υφιστάμενα ΑΚΡΑ όσο και αυτά που εκτιμάται ότι θα προκύψουν στο μέλλον (δυσνητικά). Το «εθνικό πρόγραμμα» θα εφαρμόζει την κλιμακούμενη προσέγγιση, ώστε τα πιο επικίνδυνα ΑΚΡΑ να αντιμετωπίζονται κατά προτεραιότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ – ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ - ΕΛΕΓΧΟΙ

Το κεφάλαιο 3 αναφέρεται στην αδειοδότηση εγκαταστάσεων διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, καθώς και στις ρυθμιστικές επιθεωρήσεις και ελέγχους των εγκαταστάσεων αυτών.

Το σύστημα αδειοδότησης, όπως περιγράφεται στο άρθρο 10, δεν περιλαμβάνει εγκαταστάσεις διαχείρισης αναλωθέντων καυσίμων, καθόσον:

- τα αναλωθέντα πυρηνικά καύσιμα, σύμφωνα με τις ισχύουσες, συναφθείσες κατά την εισαγωγή του καυσίμου διεθνείς συμφωνίες, επιστρέφονται στην προμηθεύτρια χώρα και συνεπώς δεν αναμένεται να αποτελέσουν ραδιενεργά απόβλητα για τη χώρα μας. Οι δραστηριότητες που αφορούν στο υπάρχον αναλωθέν καύσιμο του ερευνητικού πυρηνικού αντιδραστήρα του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», μέχρι να εξαχθεί, π.χ. αποθήκευση, φύλαξη, κλπ, εμπύπτουν στην αδειοδότηση και στους όρους της άδειας λειτουργίας του ερευνητικού πυρηνικού αντιδραστήρα.

- με βάση το άρθρο 12 του παρόντος π.δ., απαγορεύεται η εισαγωγή αναλωθέντος καυσίμου για οποιοδήποτε σκοπό, συμπεριλαμβανομένων της επεξεργασίας, αποθήκευσης και διάθεσης εντός των συνόρων της χώρας.

Άρθρο 10

Σύστημα αδειοδότησης - απαιτήσεις

Με το άρθρο αυτό ορίζεται ότι κάθε πρακτική, έργο ή δραστηριότητα που αφορά στη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων (ΡΑ) προϋποθέτει άδεια σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος π.δ. και την κείμενη νομοθεσία, λαμβάνοντας υπόψη κλιμακούμενη προσέγγιση. Η κλιμακούμενη προσέγγιση αφορά στο είδος και στην επικινδυνότητα μιας εγκατάστασης διαχείρισης ΡΑ. Για παράδειγμα, το περιεχόμενο της έκθεσης ασφάλειας μιας εγκατάστασης μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος, τις ποσότητες και την επικινδυνότητα των ραδιενεργών αποβλήτων.

Το σχέδιο π.δ. καθορίζει τα στάδια αδειοδότησης μιας εγκατάστασης, και παρέχεται η εξουσιοδότηση για τον καθορισμό της διαδικασίας χορήγησης των προβλεπόμενων αδειών με κοινή απόφαση του υπουργού Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, του υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, του υπουργού Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, του υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του υπουργού Υγείας, κατόπιν εισηγήσεως της ΕΕΑΕ. Αμέσως, μετά την έκδοση του παρόντος π.δ. και τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, θα ξεκινήσουν οι διαδικασίες έγκρισης του προαναφερόμενου σχεδίου κοινής υπουργικής απόφασης. Η ΕΕΑΕ έχει ετοιμάσει το υπόψη σχέδιο, το οποίο επισυνάπτεται (για ενημέρωση).

Άρθρο 11

Σύστημα επιθεωρήσεων και ελέγχων

Το άρθρο αυτό περιγράφει τα βασικά σημεία του συστήματος ρυθμιστικών επιθεωρήσεων και ελέγχων στις εγκαταστάσεις διαχείρισης ΑΚΡΑ.

Η ΕΕΑΕ εφαρμόζει και τηρεί το σύστημα διαχείρισης, το σύστημα επιθεωρήσεων και το σύστημα ρυθμιστικών ελέγχων, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 περ. δ του π.δ. 122/2013, σε δραστηριότητες και εγκαταστάσεις διαχείρισης ΑΚΡΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΝΑΛΩΘΕΝΤΟΣ ΚΑΥΣΙΜΟΥ (ΑΚ)

ΚΑΙ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΡΑ)

Το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται σε επιμέρους διαδικασίες κατά τη διαχείριση ΑΚΡΑ, δηλαδή στην εισαγωγή ΑΚΡΑ, στην αποδέσμευση ραδιενεργών αποβλήτων, στη μεταφορά ΑΚΡΑ, στην αποθήκευση και κατεργασία ραδιενεργών αποβλήτων και στις εκλύσεις.

Επιπλέον, δίνει τις βασικές αρχές και κατευθυντήριες οδηγίες για την πυρηνική προστασία ΑΚΡΑ, τη διασφάλιση ποιότητας και την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης.

Επιπλέον, αναφέρεται στην ενημέρωση και συμμετοχή του κοινού, στις κυρώσεις και στα αντισταθμιστικά οφέλη.

Άρθρο 12

Εισαγωγή ΑΚΡΑ

Με το άρθρο αυτό, κατ' εφαρμογή της «εθνικής πολιτικής», ορίζεται ότι:

- απαγορεύεται η εισαγωγή αναλωθέντος καυσίμου για οποιοδήποτε σκοπό, συμπεριλαμβανομένων της επεξεργασίας, αποθήκευσης και διάθεσης εντός των συνόρων της χώρας,
- απαγορεύεται η εισαγωγή ραδιενεργών αποβλήτων με σκοπό τη διάθεσή τους εντός των συνόρων της χώρας.

Παραμένει ανοικτό το ενδεχόμενο, σε περίπτωση συμφωνίας μεταξύ του Ελληνικού κράτους και άλλου κράτους μέλους της ΕΕ ή τρίτης χώρας, και εφόσον

- πληρούνται τα κριτήρια που έχει καθορίσει η ΕΕ (όπως ορίζεται στο άρθρο 16, παρ. 2 της Οδηγίας 2006/117/ΕΥΡΑΤΟΜ) και οι διατάξεις του άρθρου 4 του π.δ. 122/2013 και του άρθρου 10 του παρόντος, και
- λειτουργεί εγκεκριμένη εγκατάσταση διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων στη χώρα,

να επιτρέπεται η εισαγωγή ραδιενεργών αποβλήτων με σκοπό την επεξεργασία τους. Ωστόσο, προβλέπεται ρητώς ότι, όλα τα ραδιενεργά απόβλητα που θα προκύψουν από τη διαχείριση αυτή θα επιστραφούν στη χώρα εισαγωγής. Επίσης προβλέπεται ρητώς ότι απαγορεύεται η διάθεση τους εντός των συνόρων της χώρας.

Άρθρο 13

Αποδέσμευση ραδιενεργών αποβλήτων

Με το άρθρο αυτό απαγορεύεται η αποδέσμευση ραδιενεργών αποβλήτων, εκτός αν πληρούνται τα θεσμοθετημένα επίπεδα αποδέσμευσης. Προβλέπεται επίσης, η διαδικασία αποδέσμευσης εξαιρουμένων ραδιενεργών υλικών, οργάνων και συσκευών. Εξαιρούμενα υλικά, όργανα και συσκευές, είναι εκείνα που λόγω της χαμηλής ραδιενέργειας τους (μικρότερης από τα θεσμοθετημένα επίπεδα εξαίρεσης) δεν εμπίπτουν στο σύστημα ρυθμιστικού ελέγχου, αδειοδότησης και ακτινοπροστασίας. Τέτοια παραδείγματα είναι οι ραδιενεργοί πυραυλικευτές, οι σημάνσεις με φθορίζοντα υλικά, κλπ. Η διαδικασία ενδεχόμενης αποδέσμευσης τέτοιων εξαιρουμένων υλικών καθορίζεται από την ΕΕΑΕ.

Άρθρο 14

Μεταφορά αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων

Το άρθρο προβλέπει ότι η μεταφορά ΑΚΡΑ εμπίπτει στις διατάξεις περί μεταφοράς ραδιενεργών υλικών, όπως καθορίζονται στους Κανονισμούς Ακτινοπροστασίας και στις υπόλοιπες κανονιστικές διατάξεις μεταφοράς επικινδύνων υλικών.

Άρθρο 15

Αποθήκευση ραδιενεργών αποβλήτων

Το άρθρο επιτρέπει την αποθήκευση των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται στα πλαίσια μιας πρακτικής ή δραστηριότητας σε χώρο προσωρινής αποθήκευσης, εγκεκριμένο από την ΕΕΑΕ, εντός της εγκατάστασης.

Σε κάθε περίπτωση, η προσωρινή αυτή αποθήκευση γίνεται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σύμφωνα με τους όρους της άδειας λειτουργίας της εγκατάστασης και ακολουθεί, υποχρεωτικά, είτε η μεταφορά, σε συγκεκριμένη εγκατάσταση διαχείρισης (στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό), είτε η αποδέσμευσή τους αν πληρούνται τα επίπεδα αποδέσμευσης. Η προσωρινή αυτή αποθήκευση στην ίδια εγκατάσταση του παραγωγού των ραδιενεργών αποβλήτων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 10 χρόνια.

Τονίζεται, ωστόσο, ότι η χρονική διάρκεια αποθήκευσης σε εγκαταστάσεις διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, δηλαδή σε εγκαταστάσεις που έχουν ως κύρια δραστηριότητα τη διαχείριση αποβλήτων, μπορεί να υπερβαίνει τα 10 χρόνια, με μέγιστη διάρκεια τα 100 χρόνια, όπως περιγράφεται στο άρθρο 5 παρ. 11 της κ.υ.α. περί πολιτικής διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων.

Με αυτό τον τρόπο, αφενός περιορίζεται η κατακερματισμένη αποθήκευση σε διάφορες εγκαταστάσεις ανά την ελληνική επικράτεια, και αφετέρου δίνεται το χρονικό περιθώριο στις εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων να προβούν στις απαραίτητες δράσεις για την ασφαλή τελική διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων.

Τα αναλωθέντα καύσιμα φυλάσσονται, μέχρι την εξαγωγή τους από τη χώρα.

Άρθρο 16

Κατεργασία ραδιενεργών αποβλήτων

Το άρθρο ρυθμίζει τα σχετικά με την κατεργασία των ΡΑ σε όλα τα στάδια διαχείρισής τους.

Άρθρο 17

Εκλύσεις ραδιενεργών αποβλήτων

Το άρθρο ορίζει ότι τυχόν εκλύσεις ραδιενεργών υλικών στο περιβάλλον ή στους φυσικούς αποδέκτες πραγματοποιείται σύμφωνα με τους Κανονισμούς Ακτινοπροστασίας και τα κατά περίπτωση εγκεκριμένα από την ΕΕΑΕ όρια εκλύσεων, όπως καθορίζονται στην άδεια.

Άρθρο 18

Πυρηνική προστασία ΑΚΡΑ

Με το άρθρο προβλέπεται η αναγκαιότητα λήψης μέτρων για την πυρηνική προστασία των ΑΚΡΑ.

Άρθρο 19

Διασφάλιση ποιότητας και αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης

Το άρθρο προβλέπει την υποχρέωση του κατόχου της άδειας λειτουργίας εγκατάστασης διαχείρισης ΑΚΡΑ να διαθέτει πρόγραμμα διασφάλισης ποιότητας και σχέδια αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης. Τα σχέδια αυτά εγκρίνονται από την ΕΕΑΕ.

Άρθρο 20

Ενημέρωση και συμμετοχή του κοινού

Ο τρόπος ενημέρωσης και η συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων καθορίζεται στο άρθρο 10 του π.δ. 122/2013, περί διαφάνειας.

Αξίζει να επισημανθεί ότι, το σχέδιο κοινής υπουργικής απόφασης σχετικά με την αδειοδότηση των εγκαταστάσεων διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 10 του παρόντος π.δ. και επισυνάπτεται για ενημέρωση, περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα ενημέρωσης του κοινού. Για παράδειγμα, οι διαδικασίες αδειοδότησης προβλέπουν ότι πριν την έκδοση της άδειας, οι σχετικές εκθέσεις αξιολόγησης της ΕΕΑΕ αποστέλλονται στην οικεία Περιφέρεια και αναρτώνται στο διαδίκτυο για δημόσια διαβούλευση.

Άρθρο 21

Κυρώσεις

Στο άρθρο συνοψίζεται το σύστημα κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεων των διατάξεων για τη διαχείριση των ΑΚΡΑ.

Άρθρο 22

Αντισταθμιστικά οφέλη

Δεδομένης της τεχνολογικής πολυπλοκότητας του ζητήματος της διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων και των πολιτικών και κοινωνικών προεκτάσεων που το συνοδεύουν, η πρόβλεψη για αντισταθμιστικά οφέλη στους ο.τ.α. α' βαθμού της περιοχής στην οποία θα δημιουργηθεί εγκατάσταση διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων θα λειτουργήσει θετικά για την εξεύρεση τεχνικών λύσεων και επιλογών.

Παρέχεται η εξουσιοδότηση στον αρμόδιο για την ΕΕΑΕ υπουργό, σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς και παράγοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης, να αποφασίσει από κοινού με τους συναρμόδιους υπουργούς για τη μορφή και το ύψος αντισταθμιστικών οφελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Στο κεφάλαιο 5 περιέχεται μεταβατική διάταξη (άρθρο 23) και η διάταξη για την έναρξη ισχύος (άρθρο 24).

Ο Πρόεδρος της ΕΕΑΕ

Δρ. Χρήστος Χουσιάδας